

EGRI *FEHÉR/FEKETE*

a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának hírei
és a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola „színes” lapja

ŐSZ EGER FÖLÖTT

Halk ős surran a vár alatt felém
hintáztat egy-két levelet a szél
a Várhegy felől száll a telihold
az Eged oldala már csupa vér

szömörcebokrok parazsán ragyog
az esti fény majd elhal odafönt
a fák hegyén s hűnyó bokrok alól
az alvó városra csorog a csönd

lépni sem merek semmi koppanás
ne zavarja az éjjelt nesztelen
denevérröptű percek szárnyain
röpül az ős s vele röpül szívem

összesúgnak a halott levelek
s kajánul néznek ők tudják miért
mintha mondanák nemrégén tavaszt
hirdetett ez is s most már ideért

Néma lesz lassan az avar a köd
paplant tereget szét Eger felett
halk ős surran a vár alatt s a vén
falakon végigfutva fölnevet

Ágoston Julián

MINŐSÉGI OKTATÁS

Egy ciszterci kollégium igazgatójának töprengései

A „minőségi oktatás” hallatára minden pedagógus idegei felborzadnak és fellázadnak: erről a kérdéstről már olyan sokat hallott, hogy a témát vagy unalmasnak találja vagy talán nem is hisz már benne. Valóban mit lehetne vagy kellene még az oktatás minőségén változtatni és javítani? Mi az, amit még nem tettünk meg? Nekünk keresztényeknek a kérdés annál is inkább aktuális, mert évtizedek alatt igyekeztek (s még mindig igyekeznek!) az oktatásból minden természetfelettit kizárni: azt tartják, hogy az oktatásban se Istennek, se erkölcsnek, se léleknek nincs helye.

Természetesen, a fent említett három értéknek a megnevezése az oktatást nem varázsolja se keresztényibbé, se erkölcsösebbé. Föltétlenül szükséges, hogy oktatásunkban legyen egy olyan történelmi szemlélet, amely tekintetbe veszi a világ folyásának értelmét (kezdetét és célját); egy olyan biológiai szemlélet, amely igyekszik megértetni az élet misztériumát; legyen olyan erkölcs, amely nem vonja kétségbe sem az idő múlását, sem az örökkévalóság istenies létét. A keresztény pedagógust – talán tudatosan is – mindig kíséri Szent Pálnak ez a gondolata, hogy „Vessétek le a régi embert szokásaival együtt, és öltsetek fel az újat, aki állandóan megújul Teremtőjének képmására a teljes megismerésig.” (Kol 3,10)

Miért van szükség a keresztény nevelésre? Ugyancsak Szent Pál emlékeztet bennünket: „Krisztus szeretete sürget minket, hogy kik élnek, ne maguknak éljenek, hanem annak, aki értük meghalt és feltámadt.” (2Kor 5,14–15). Ha a nevelésnek egyik fontos célja az ismeret, akkor a keresztény pedagógia a „teljes megismerést”, a tudás teljességét Jézus Krisztus és minden embernek a feltámadásában találja meg. Ennek az oktatásnak a „minőségét” igyekszik szolgálni gimnáziumunk, kollégiumunk, és minden más katolikus intézmény, amely az ifjúság nevelésével foglalkozik.

Sokan nehezen látják, hogy egy leánykollégium miben lehet keresztényibb, mint egy akármilyen más kollégium. Mindenki azt tartja, hogy a kollégisták „csak hálni járnak haza a kollégiumba”. Hanem mindaz, aki ezt állítja, nagyon téved, mert a kollégium a kollégistáknak második otthona. Sem a tanulás, sem a nevelés nem szűnik meg az iskolában; mindkettő folytatódik vagy a családi körben vagy a kollégiumban. A kollégiumi igazgatóság büszkén vallja, hogy a kollégium sok esetben talán még többet is nyújthat, mint a családi kör. Szellemi, lelki és erkölcsi értékekről lévén szó, minden összehasonlításnak megvan a gyenge pontja. De egy-két példa vagy összehasonlítás mégis megvilágíthatja állításunkat.

Amikor a kollégista a délután derekán „hazatántorog” az iskolából 6 vagy 7 esetleg 8 órás iskolai munkája után,

valóban tántorog a szédüléstől. Ha teheti, mindjárt kimegy az utcára; ha nem, akkor legszívesebben „ágyak dülne”. De a legtöbbször egyiket sem teheti meg. Olyan tevékenységeket kell tehát kialakítanunk, amelyek megvédik a fiatal kollégistákat mindkét kísértéstől és ugyanakkor gazdagítják az oktatás tartalmát. Ezért gondoltam arra, hogy a tevékenységek sorozatába bele lehetne iktatni bizonyos fajta előadásokat, pl. egy sorozat orvosi tájékoztató előadást olyan témákról, amelyekhez az igazgató és a nevelőtanárnők vagy nem értenek, vagy amelyekről nem beszélhetnek... Vannak emellett kulturális (irodalmi, ének, zene, tánc) lehetőségek is, amik még kiaknázásra várnak.

S még mindig marad, természetesen, a sport! Mivel a Rendház udvarát hosszú időn át sportpályának is használták, – amivel az udvart nem „szentségtelenítették meg”, de elcsúfították és tönkretették! – arra gondoltam, hogy egy kis pénzzel és egy marék leleményességgel fel tudnánk újítani. Ami életünket sok minden szempontból

megváltoztatná, s oktatásunk nevelési munkáját és minőségét is előmozdítaná. Ahelyett, hogy diákjaink az utcán keressék a szórakozási lehetőségeket, tanuljanak meg sportolni, együtt játszani, szórakozni és örülni. Senkinek sem fog megártani, ha megtanul teniszezni, kosárlabdázni, vagy éppen röplabdázni. Az egyedi és a „tömegsport” egymást váltogathatják.

S mivel egy ciszterci intézményről és annak „minőségi oktatásáról” van szó, szabad legyen megemlítenem, hogy a Rendház udvarának felújítása meghozta a Szent Bernát szobor boldog hazatérésének napját is: öt évtizedes száműzetés után a rendház (a Szent Erzsébet Ciszterci Leánykollégium) udvarát ékesíti. A száműzetésnek van egy csodálatos iróniája is: a Szent Bernát szobor hontalanságának hosszú évtizedeit a templomban töltötte! Sokan most már azt is tudják, miért kellett annak a nagy szobornak a templom egyik sötét sarkában olyan sokáig bujdosnia és várnia...

Dr. Nagy Menyhért Mózses

Találkozónk 2001-ben

60 évesek – (1933–1941) – Erdélyi Guidó osztálya május 19-én Egerben tartotta meg érettségi találkozóját.

Az 1984-ben elhunyt Erdélyi Guidó Imre tanár úr által 1934-től vezetett, s 1941-ben 59 fős, plusz egy magántanulós osztály tanulóit is alaposan megtizedelte a sors, mert már csak 22 osztálytársnak küldtem meghívót a találkozóra.

Szokásba jött, hogy néhány olyan diáktársunk is igényli a párórás együttlétet, akik ugyan nem velünk végeztek, de az előző években osztálytársaink voltak, őket is meghívtuk a találkozónkra. Megtisztelve férjük emlékéit és bennünket, igényli a meghívást néhány elhunyt diáktársunk özvegye is, s így végül 26 fő volt a meghívottak száma. A találkozón megjelentek: *Bajka Imre* (Bag), *Balázs Lászlóné* (Eger), *Dániel Ernő* feleségével (Kanada), *dr. Ditrői Sándor* feleségével (Miskolc), *Fábián Béla* feleségével (Győr), *Győri János* feleségével és egyik fiával (Jászkesér), *dr. Hajnal Endre* (Budapest), *dr. Hibay György* feleségével (Eger), *Jankovics Iván* feleségével (Svájc), *dr. Kulcsár Lajos* feleségével (Budapest), *dr. László Ferenc* (Budapest), *Lénárt Zoltán* (Miskolc), *Sztraka János* feleségével (Budapest), *Szöllősy Lászlóné* lányával (Eger), *Urbán Sándor* (Budapest), *dr. Vágó László* (Szolnok).

A ciszterci templom előtti találkozást sajnos sűrű eső zavarta meg, így akkor jóformán csak a kölcsönös üdvözlésekre kerülhetett sor.

A templomban dr. Kovács Endre püspök úr rövid de meleghangú üdvözlő szavai után dr. Nagy Menyhért Mózses OCist, egri házfőnök úr, a Szent Erzsébet leánykollégium igazgatója tartotta meg a szentmisét.

Ezt követően a volt osztálytermünkbe vonultunk, ahol – sajnos tanáraink nélkül, akik már mind elhaláloztak – „névsorolvasást” tartottunk. Ennek során, megemlékezve a közelmúltban elhunyt társainkról is, előbb tájékoztatást adtam a meghívott, de betegség vagy más ok miatt távollevő osztálytársokról, akik kifejezve együvé tartozásukat, levélben vagy telefonon mentették ki magukat. Ezek: dr. Bán Ervin (Budapest), Borbíró László (Budapest), Kenderessy István (Franciaország), dr. Komáromy Endre (Eger), Pallavicini Károly (Bécs), dr. Szabó Nándor (Budapest), Sárdi Andor (Budapest) és Zalán József (Budapest). Bódi Géza (Brazília) és Pozsgay Dezső (USA) sorsáról nem kaptunk visszajelzést. E tájékoztatás után a jelenlevők adtak rövid beszámolót sorsuk alakulásáról.

A jól sikerült találkozó a Hotel Park Fehér Termében ebéddel, majd az ezt követő rövid együttléttel folytatódott és fejeződött be. *(Dr. László Ferenc)*

59 évesek – (1934–1942) – *Tobákos Kilit Pál* tanár úr osztálya a nem kerek évfordulás találkozóját idén is kötetlen baráti összejövetellel tartotta meg június 9-én, szombaton, – elhunyt osztálytársunk, dr. Nagy Iván özvegye nyaralójában – Börzsönyben, Kismaroson.

A kicsiny társaság reggel vonattal érkezett a kismarosi állomásra, ahol már kerékpárral várt ránk a háziasszony Cinike. A kerékpár arra szolgált, hogy a 10 liternyi – Kerekes féle – nedűt ne kelljen 2-3 kilométeren át a 77–78 éves öreguraknak cipelni. A Börzsöny lábának rejtékén, a ciszterci nővérek monostora közelében meghúzódó vendégmarasztaló nyári lak kibővítve, felújítva várta a fáradt vándorokat. A gyalogút kevéske porát a kistályai bort megkóstolva öblítettük le.

A kissé már nehézkesen mozgó egyetlen élő tanárunkat, a 88 éves Rédey Rezső bátyánkat, feleségét és leányát a veje fuvarozta ki hozzánk.

A konyhán a már korábban érkezett Szikoráné Otti és a háziasszony leánya Györgyi készítette az ebédet. Hozzájuk csatlakozott több újonnan érkezett hölgy vendég is.

Az ebénél a fedett teraszon két asztalnál 16-an foglaltak helyet. A menü: tejfeles paprikás csirke házi galuskával, uborkasalátával, hozzá száraz rizling és lágy egri leányka. Utána sütemények.

Ebéd után vidám beszélgetéssel telt az idő. 4 óra felé felkerekedtünk, élményekben gazdagodva tértünk haza, reménykedve, hogy egy év múlva valamennyien részt veszünk az Egerben tartandó 60 éves találkozón.

A találkozón megjelentek: Rédey Rezső tanár úr és felesége Macika, valamint lányuk Eszter és vejük János (Budapest), Ócsvár Géza tanár úr özvegye Elvike (Budapest); az osztálytársak közül: dr. Kaposi Pál (Budapest), dr. Kerekes Lajos (Eger), Molnár Tamás felesége Márti (Budapest) – Tamás nem merete vállalni az oda-vissza kb. 5 km-es gyaloglást –, dr. Szalóczy György (Eger), Wolszky László és felesége Anikó (Budapest); az eltávozott osztálytársak feleségei: dr. Nagy Ivánné Cini és leánya Györgyike (Budapest), Szikora Mihályné Otti (Budapest), Wahlner Aladárné Irénke (Budapest), Érsek Dénesné Jutka (Miskolc).
(Wolszky László)

57 évesek – (1936–1944) – Falubíró Győző osztálya június 23-n tartotta találkozóját Egerben. 14-en gyűltünk össze, de hál' Istennek elég sokan adtak hírt magukról telefonon vagy levélben.

A már igazán hagyományosnak mondható diákmissén 10 órákor. Ritter Marci és Forenszki Jóska voltak a celebránsok. Marci mindig tartalmas és kedves szavakkal szól hozzánk. Most is érdekes volt a bevezetője: az 57. esztendő nem kerek jubileum, de fordítva 75 – igen, és mindnyájan ebbe a korba léptünk vagy lépünk ez évben. (Azóta kaptuk a szomorú hírt, hogy Forenszky Jóska, aki Horton, Heves megyében élt, mint nyugdíjas plébános, július végén hirtelen meghalt.

Az iskolában az emeleti kápolnából alakított osztályteremben 18-an ültünk a padokban: Balla János (Nagytyálya), Forenszky József Hort), Fügedi István (Budapest), Horváth Lajos (Jászapáti), Kakuk Jenő (Eger), Lieszkovszky Gyula (Budapest), Oláh Gyula és felesége Mandi (Budapest), dr. Papp János és felesége Klári (Budapest), dr. Ritter Márton (Németország), dr. Szabó Gábor (Miskolc), dr. Székely György és felesége Margit (Debrecen), dr. Szerdahelyi Ferenc és felesége Nóri (Eger), dr. Tóth Ferenc (Eger), dr. Turcsányi Tibor (Budapest). Mindenki mondott valamit az elmúlt esztendőről. Aki régebben volt találkozón, azt jobban faggattuk. Így Székely Gyurkát, akit már régen – 11 éve – láttunk. Nagy karriert futott be: akadémikus, Széchenyi díjas egyetemi tanár, ma nyugállományban. Mint mondotta jelenleg az egyetem angol nyelvű tagozatán tart előadásokat.

A beszámolók előtt a távol levőkről szólunk. Levelet írtak, vagy telefonáltak: Dobrányi László, Erényi Tibor, Földes Menyhért, Grenda Andor, Intze István, Juhász Tibor, Lőcsey Iván, Kalapos József, Mohi György, Morgós Jenő, Némethi Viktor, aki augusztusban meghalt, Sági Lajos, Sávoly Titusz, Sávoly Miklós, Szemerédi Dénes, Versényi György.

Szóval majdnem mindenkiről tudunk valamit. Sőt Erényi Tibor beszélt Augusztinyi Bélával, s remény van hogy vele is fel tudjuk venni a kapcsolatot. Még egyszer sem kaptunk tőle hírt.

Tóth Feri szervezte az ebédet, mely a régi Foglár kert melletti Domus áruháznál volt, ahol már hagyományosan jól tartottak bennünket. Ebéd után a társaság nagy része Szerdahelyi Feriékhez ment, ahol ízes kávéit ihattunk, feleségének Norikának finom süteményeit kóstolhattuk és még sokáig beszélgettünk.
(O.Gy.)

55 évesek – (1938–1946) – Varga Bennó (I-VI.) és Károly Asztrik (VII-VIII.) osztálya június 8-án és 9-én tartotta találkozóját Egerben.

A péntek esti hangulatos vacsorán kötetlen beszélgetésben, kitérő hangulatban idéztük fel a régi diáksínyeket, humoros eseményeket.

Másnap a Szent Bernát templomban szentmisén vettünk részt, melyet dr. Kerekes Károly nyugalmazott apátúr, Keszthelyi Ferenc és dr. Kovács Endre püspökök, Erdődy Imre plébános celebráltak.

Hálát adtunk Istennek, hogy jóvoltából megélhettük ezt a napot, megemlékezhettünk elhunyt tanárainkról, osztálytársainkról, imádkozhattunk beteg diáktársaink gyógyulásáért.

Szentmise után iskolánkban a tablók nézegetésekor szembesültünk régi önmagunkkal nem kis derűtség közben, majd a régi osztálytermünkben Károly apátúrunk kedves és meghatározó bevezető szavaival rendhagyó osztályfőnöki órán idéztük fel régi emlékeinket és számoltunk be családi és személyes életünkről.

Találkozón megjelentek: dr. Bereczkey Ottó és felesége, Erdődy Imre, Hargitai Emil, Keszthelyi Ferenc, dr. Kovács Endre, Madaras Sándor és felesége, Mogyorósi Ottó és felesége, dr. Molnár Béla és felesége, Pók Tibor és felesége, Póta György és felesége, dr. Sturm József és felesége, Szamosvölgyi Ferenc, Veres Tibor és felesége.

Betegségük miatti távolmaradásukat jelezték: dr. Kulcsár Kálmán, Nagy Ambrus, Nagy Emil, Szelényi János, dr. Törő Béla.

Az összejövetel a Szent József kollégiumban (Foglár) folytatódott, ahol – Juhász Ferenc igazgató úr jóvoltából – nagyszerű ebédet kaptunk. Itt külön is megemlékeztünk Szabó Zoltán Amerikában élő festőművész, volt osztálytársunkról, aki anyagilag is támogatta találkozóinkat és pezsgőjével egészségére koccintottunk.

Röviden idézzük Keszthelyi Ferenc püspök osztálytársunk pohárköszöntőjéből: „Varga Bennó osztálya köszöni, hogy Apátúr elfogadta meghívásunkat és köszöntöm osztálytársaimat és szeretett családjukat. Amikor találkozunk, értjük

egymás szavát, nincs szükség magyarázkodásra. Egy vérből származunk, egy család vagyunk. Gimnazista korunkban láttuk a folyosókon régebbi találkozóik fényképein az öregdiákokat. Nos ezek az öreg urak ma mi vagyunk. Milyenek voltak tanáraink, nevelőink, gondviselőink? Nehéz lenne végig felsorolni nevüket. Főleg is, hiszen a szívünkben élnek. Most is emlékeznek ránk, imádkoznak értünk, mi sem felejtjük el őket. Most itt még találkozunk, újra és újra, aztán többé már nem válunk el...”
(Pók Tibor)

52 évesek – (1941–1949) – június 9-én tartották találkozójukat Egerben. Az egy napra tervezett összejövetel időpontja egybeesett az 1946-ban érettségizettekével, akik a 10 órakor kezdődött – általuk szervezett – szentmisét velünk megosztották. Ezért ezúton is köszönetet mondunk.

A misét dr. Kerekes Károly ny. apátúr, Keszthelyi Ferenc és dr. Kovács Endre püspökök és osztálytársunk Zsurkai János celebrálták. A mise keretében név szerint emlékeztek meg a meghalt diáktársainkról. Sajnos a névsor már nagyon hosszú volt. A mise után a két osztály közösen nézte meg a volt rajzterem előtti folyosón levő tablót. A mi osztályunk is pótolni tudta az elveszett eredetit és ezzel teljesebbé vált a tablósor.

A találkozón részt vettek: *Barta I. Alfonz, Bene István, Bőjthe László, Fikár László, Haffner Ferenc, Homonnay Tibor, Kovács Jenő, Lakatos István, Póta Béla, Pozder Miklós, Szedlacsek József, Székely György, Szemző Gyula, Varga Béla, Zsurkai János.* Többen családotól voltak.

A mise és iskolalátogatás után virágot tettünk a ciszterciek sírjára, majd a Szépasszonyvölgyben, az érettségi bankett helyén levő étteremben ebédeltünk, beszélgettünk nagyon jó hangulatban a délutáni órákig. Megállapodtunk, hogy jövőre ugyanígy, ugyanitt találkozunk és reméljük újabb távozók nélkül.
(Póta Béla)

50 évesek – (1943–1951) – osztályfőnökük öt éven át *dr. Ágoston Julián* volt – június 16–17-én tartották találkozójukat Egerben. Ez az osztály öt évet járt a Szent Bernát gimnáziumban, hatodikát a Gárdonyiban, a hetedikben a Dobó István gimnáziumban végeztünk.

A szervezők: Bartha István Gömöri József, Kovács Béla és Valuch István voltak, akik május 28-án kelt körlevelükben pontosan tájékoztattak arról, hogy kik jelentkeztek erre a jelentős évfordulón rendezett találkozóra. Az alábbiak küldtek igenlő választ: *Bartha István, Bene Attila, Bogdán Kálmán, Czapek József, Deák Sándor, Demeter László, Csányi László, Csikvári István, Kilián István, Farkas István, Gödl Károly, Gömöri József, Gulyás Andor, Jéger Károly, Jobbbágy Aladár, Kádár János, Kakukk Mátyás, Kárpáti Jenő, Kocsis Antal, Kovács Béla, Magyar Béla, Marczis Demeter, Nagy Dénes, Papp Endre, Petróczky Károly, Rácz László, Rozgonyi László, Szabó Endre, Tóth Andor, Ujvári Ernő, Valuch István, Varga Pál és Vargha László.* A jelentkezettek meg is jelentek Egerben, Bár az első levélre valami miatt nem válaszoltak, de még is részt vettek a találkozón: *Dobó István* és *Szemző János.* Tilles Béla elfoglaltsága miatt nem tudott jönni. *Tárkányi Ráfael* ugyan levélben jelezte, hogy betegsége miatt részvétele bizonytalan, mégis megjelent. Mindannyiunk számára örömet jelentett, hogy *Beniczky Miklósné, Hegyi Gézáné* és *Mátyus Viktorné,* elhunyt osztálytársaink feleségei is velünk voltak. A találkozóra meghívtuk dr. Kerekes károly apát urat és Hervay Levente OCist tanár urat. Levente atya megbetegedett, s a találkozónkon nem tudott részt venni. Károly apátúr azonban részt vett a két napos rendezvényünkön

Programunk szerint június 16-án délután 3 órakor találkoztunk a Szent Bernát templom előtt. Megvárva mindenki érkezését, a Csiky Sándor utcai bejáraton át léptünk az iskolába. Az egykori VIII. osztály termében találkoztunk dr. Pisákné Balogh Éva. igazgatóval, aki részletes beszámolót tartott a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium helyzetéről, épületéről, jelenéről és jövőjéről. Mindannyiunkat kellemesen meglepett a felújított épületeryűttes, az iskola, az egykori rendház, ma kollégium és a templom épülete. A Ciszterci Rend tehát gondoskodott a négy évtized alatt meglehetősen leromlott állapotú épületek rendbehozataláról.

Vasárnap közösen hallgattunk szentmisét. A főcelebráns dr. Kerekes Károly volt, koncelebrált két osztálytársunk: *Tárkányi Ráchael* és *Valuch István.* Másik két pap-osztálytársunk – *Jéger Károly* és *Pap Endre* vasárnapi elfoglaltságuk miatt a második napon már nem tudtak megjelenni. A szentmise után közösen elfogyasztott ebéd után búcsúztunk el egymástól. Örültünk egymásnak és fájlaltuk, hogy a találkozón csak egy tanárunk tudott megjelenni. A szentmisén azonban megemlékeztünk valamennyi elhunyt tanárainkról és osztálytársainkról. Jó volt együtt lenni, s fájdalmas tudni azt, hogy búcsúzó nemzedék lévén a következő találkozón már kevesebben leszünk.
(Kilián István)

Kedves Diáktársak !

Mint újságunk színes részében olvashatjátok, a gimnáziumban „Iskolánk története 1689–1948” címmel kiállítás nyílt. Tablókon mutatják be iskolánk múltját fényképek, dokumentumok, tárgyi emlékek alapján.

Az iskola szeretné, ha 312 esztendő múltját minél jobban megismernék mai diákjai is, ezért kéri a volt diákokat, hogy egy állandó iskolatörténeti kiállításához emlékeiket, főleg **tárgyi emlékeket, fényképeket, könyveket,** küldjék el az iskolának.

Sokan őrzünk ilyen emléket, és örömmel tehetünk eleget a felhívásnak.

VENI SANCTE 2001

2001. augusztus 28-án délután újra benépesült az iskola. A régi és új diákok töltötték meg a termeket, az udvart, majd átvonult az iskola diáksága és a tanári kar a Bazilikába. Pontban 16 órakor megkezdődött az ünnepi szent mise, a Veni Sancte. A Bazilika hatalmas tere is szűknek bizonyult az iskola 801 diákja, 64 tanárja és a számtalan vendég és szülő számára.

Dr. Nagy Menyhért Mózes atya celebrált szentmisét, amelynek végén *dr. Pisákné Balogh Éva* igazgatónő a következő szavakkal nyitotta meg a 2001/2002-es iskolai évet.

Kedves Diákok!

Mi vártunk benneteket, készültünk, mint ahogy a vendég érkezésére is készülünk.

Szeretném nektek bejelenteni, hogy ettől a tanévtől kezdve Varga B. János tanár úr igazgatóhelyettesé lett kinevezve. Megnyugtatom osztályát, hogy osztályfőnöki teendőit továbbra is ellátja.

A nyáron tovább folytattuk az iskola felújítását, szépítését. Kialakítottunk egy újabb számítástechnikai szaktantermet, így már négy korszerű szaktanteremben összesen 64 számítógép áll az oktatás rendelkezésére. Az új épület második emeletén valamennyi tanterem berendezéseivel együtt újjávarázsoltuk. Sikert a földszinti rövid folyosó és az ott levő két tanterem teljes felújítása is. Kérlek benneteket, hogy fegyelmezett magatartással továbbra is őrizzék meg az iskola rendjét és tisztaságát. Becsüljétek meg az építő kezek munkáját, hogy az utána jövő generációk is méltó környezetben tanulhassanak.

Nevelő-oktató munkánk során ebben a tanévben is fontosnak tartjuk az idegen nyelvek, az informatika-számítástechnika oktatását, mert úgy ítéljük meg, hogy ezen tantárgyak ismereteit egy egész életen át kell tudnotok. Továbbra is biztosítjuk az 5., 6. és 9. évfolyamokon heti 2 órában az úszás oktatását és edzését. Szeretnénk elérni, hogy valamennyi diákunk jól tudjon úszni, igénye legyen a mozgásra, az egészségre.

Bár iskolánk testnevelési programja nem a versenysportot helyezi előtérbe, de örömmel tölt el bennünket, és büszkék vagyunk arra, amikor iskolánk tanulói kiváló eredményeket érnek el. Őszintén gratulálok Flaskay Mihály 13. K osztályos tanuló országos bajnokságon elért első helyezéséhez, Hegedűs Gábor 12. K osztályos tanuló kimagasló teljesítményéhez az Európa bajnok vízilabda csapatban, Gledura Bianka és Cseh Diána 6. C osztályos tanulók kiváló úszóteljesítményéhez. Németh Klára 10. A osztályos tanuló távolugrásban, az országos döntőben a 14. helyezést érte el.

Ettől a tanévtől kezdve osztályfőnöki órák keretében a 11. évfolyamon lehetőséget teremtünk arra is, hogy diákjaink megismerjék a szociálisan és egészségileg hátrányos helyzetű emberekkel foglalkozó intézmények munkáját. Tesszük ezt azért, hogy tanulóink megtapasztalják a segítségadást az elesettekkel és a szenvedőkkel szemben. Hogy megtapasztalják a krisztusi szeretetet, hogy képesek legyenek érdek nélkül segíteni. Pál apostol szavai szerint „Nekiünk erőseknek az a kötelességünk, hogy elviseljük a gyengék gyarlóságát, és ne a magunk javát keressük..”

Kedves Diákok, Kedves Szülők!

A mai nappal 241 diák kezdi meg tanulmányait a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnáziumban. Szeretettel köszöntöm az 5. és 9. évfolyamos tanulókat középiskolai tanulmányaik megkezdése alkalmából. Mostantól egy új környezetben, új követelményeknek kell megfelelniük. Azt kérem tőletek, hogy legyetek kitartóak és türelmesek, ne csüggedjétek az első sikertelenség után, a küzdés és az újrakezdés erőt ad majd nektek az akadályok leküzdésére. Sohasem feledjétek Pál apostol szavait. „Jót cselekedve nem csüggedünk, mert annak idején aratni fogunk, ha kitartunk”.

RIPORTOK A GÁRDONYI RÁDIÓ MŰSORÁBÓL

Beszélgetés Varga B. Jánossal, iskolánk új igazgatóhelyettesével

A riportot *Hegedűs Anett* és *Veszelszki Enikő* 10. D osztályos tanulók készítették.

Varga B. János tanár urat, mint iskolánk fizika tanárát nem szükséges bemutatni, de mint új igazgatóhelyetteset igen. Kérem, beszéljen kinevezéséről.

A nyári szünetben szólt nekem az igazgatónő, hogy szeretne velem beszélni. Akkor mondta, hogy szívesen venné, ha én segíteném a munkáját. Ez a meglepetés erejével hatott, kicsit gondolkoznom kellett, mert nyilván más munkát kell egy igazgatóhelyettesnek végezni. A tanításból ki kell vonulnia, mert a kötelező óraszám csupán négy óra. Én nem szívesen szakadnék el teljesen a tanítástól, mert úgy gondolom, hogy az a legjobb, amikor órát kell tartanom. Úgy lehet jól érzékelni a problémákat, ha köztetek vagyok, s az órai munka nélkül jobban eltávolodik a tanár a diáktól. Ezeket megbeszéltem igazgatónővel, és így sikerült tíz órát elvállalnom. Mindezek után úgy gondoltam, hogy megpróbálom.

Most aztán valóban tapasztalhatom, hogy teljesen más jellegű munkát kell végeznem. Először is rendet kellett teremtenem a könyvek és dokumentumok között a szekrényekben. Szívesen csinálom, s remélem, hogy sikerül majd mindenki meglepődésére elvégezni a feladatomat.

A továbbiakban arra lennének kíváncsiak, hogy mikor és hol született tanár úr?

Nagyon messziről jöttem ide, mert Kapuváron születtem. Már középiskolásként elkerültem otthonról, Pannonhalmán érettségiztem, az egyetemi diplomámat Debrecenben szereztem fizika-filozófia szakon. A gyakorló tanításomat a Dobóban végeztem, de az első munkahelyem 1994 óta ez a gimnázium. Anyukám mindig mondja, hogy egy kicsit közelebb kellett volna mennem, de hát így hozta a sors.

Régi iskolájában milyen volt a tanár-diák kapcsolat?

Ez a régi iskola a pannonhalmi bencés gimnázium volt. Ott más jellegű volt az oktatás mint itt, mert szombaton is tanultunk. Több osztálytársam nem ért volna haza a hétvégeken, ezért a szombati szabadnapokat egyszerre adták ki. Mivel az iskola bentlakásos volt, reggel az osztályfőnök ébresztett, este ő oltotta el a lámpát. Ha valamilyen problémánk volt a nap bármely szakában hozzá fordulhattunk. Itt ez kivitelezhetetlen. Nem azt mondom, hogy nem lehetne, de az iskola szerkezete nem ez mutatja számunkra. Nem biztos, hogy ők szakmailag többet tudtak adni nekünk, de emberségből, viselkedésből, elkötelezettségéből, elhivatottságból többet tudtak adni. Ennek a gimnáziumnak is nagyon jó a szakmai felkészültsége, a vallásosságot kellene előtérbe helyezni már az iskola jellegéből fakadóan is. De nem szavakkal, hanem igazából: tettekkel és magatartásformákkal. Ott is erről volt szó. Az ottani tanárok szerzetes tanárok voltak, nem volt családjuk, szűk közösségben éltek, és az egész életüket arra tették fel, hogy tanítsanak, gyerekekkel foglalkozzanak. Kirándulásokat, nyári táborokat szerveztek. Nagyon odafigyeltek a szabadidő eltöltésére is. Persze ott, Pannonhalmán az apátság egy zárt világ, a bezártságot fel kellett oldani rengeteg kirándulással, változatos sportolási lehetőségekkel. Nyilván a mi esetünkben ez nehezebb, a tanároknak saját családjuk van, az iskola egy város közepén sokkal nyitottabb, a tanulók jelentősebb része helybéli vagy bejáró. Másképpen kell megvalósítani ugyanazt.

Miért választotta a tanári pályát?

Amikor negyedikes gimnazista voltam mindenképpen műszaki pályára szerettem volna menni, de mindig nagyon jól éreztem magamat, amikor magyar órára kellett mennem. Sokszor jobb eredményeim voltak magyarból, mint a reál tárgyakból, de mégis matematikából és fizikából felvételiztem. Először gépészmérnök szerettem volna lenni, de nem vettek fel az egyetemre. Mikor a második felvételeimre készültem, akkor ötlött fel bennem a tanári pálya lehetősége. Nem voltam én akkor ebben olyan biztos. Hogy mégis tanár lettem, az egyetemen alakult ki. Ott ért meg bennem ez az elhatározás.

Milyen benyomást kelt tanár úrban az iskola vallási jellege?

Amikor én ide kerültem, 1994-ben már folytak az átadás-átvételi tárgyalások. Szerettem volna, hogyha ugyanolyan légkörbe kerülök, mint voltam középiskolás koromban. Úgy látom, hogy ez a légkör most kezd kialakulni. Viszont azt nem szeretném, ha erőszakkal próbálnának e kérdésben lépni. Úgy gondolom, az idő megoldja ezt a kérdést. Úgy vélem, hogy előbb-utóbb olyan tanulók jönnek ide, akik e szempontból elkötelezettek, s az iskola ezeknek a tanulóknak segíteni tud. Persze az is szép feladat, ha valaki nem vallásos és az iskola hatására vallásos lesz. Megkeresztelkedik, bérházasodik, templomba jár. Az iskolának nem csak oktatnia kell, hanem nevelnie is. Ebben a világban a nevelés is nagyon fontos. Fontos dolog lenne az is, hogy a délutánjaitokat meg tudjuk szervezni, hogy érdekelte tegyünk titeket abban, hogy ide bejöjjetek. Ha ti a szabadidőtöket semmittevással vagy rossz társaságban töltitek, hiába dolgozik az iskolában a tanár, mert a környezet félórán belül leépíti az iskola egész napi munkáját. Ez a mai világban nehéz feladat, de meg kell próbálni.

Mi a véleménye tanár úrnak az itt tanuló diákokról?

Nekem nagyon fáj az, hogy a tanuláson kívül a tanulók nem tartózkodnak az iskolában. Tudom, mi tanárok is felelősek vagyunk ezért, hiszen nem tudunk olyan programokat csinálni, amelyekkel maradásra bírjuk a diákokat. Én nevelőként dolgoztam a 212-esben is egy évet, s látom, hogy az itteni diákok sokkal kreatívabbak. Ezt mutatja a diáknapok programja is. Ezt a kreativitást kellene növelni az elkövetkezőkben.

Ön mit változtatna a házirenden?

A házirend a diákönkormányzat és a diákok által elfogadott, ha változtatni akartok rajta, tegyetek javaslatot, s mi ezeket a javaslatokat megpróbáljuk beépíteni. Én személy szerint nem változtatnék, mert úgy gondolom, hogy abban sarkalatos pont, amelyet vitathatunk nincs. Vagy van? Úgy vélem, az iskolába időben meg kell érkezni. Egy munkahelyen a munkát nem lehet úgy elkezdni, hogy 8.00-kor beesek, az órai munkára elő kell készülni. Nem érdemes értékes nyakláncokat, gyűrűket hozni az iskolába. Lehet, hogy ez egy kicsit konzervatív, de nem válik az károtokra, ha kicsit visszafogottabbak lesztek. A körömfestésnél is a ríkító, az ujjanként változó színek már nem túl szerencsés megoldás.

Mit újítana még fel a tanár úr az iskolában?

Sok mindent fel kellene újítani az iskolában, de mint látjátok, szépen fejlődik az iskola. Mindenképpen szükséges volna a fizika eszköztárát fejleszteni. A tárgy jellege is azt kívánná, hogy kísérletezzünk, de nincs módunk, mert a fizika szertárunk muzeális jellegű eszközöket tartalmaz. Igazgató is megfogalmazta ezt az igényt, s az ideitől a fizika szertárra is egy kicsit több pénz jut. Folyamatban van a romos épület felújítása, s terveink között szerepel a díszterem rekonstrukciója, hiszen ott van az elsősök avatóünnepsége, a negyedikesek gombavatója. Tehát egy szép, reprezentatív terem kellene ott kialakítani, hogy az ünnepségek jellegéhez méltóak legyenek a körülmények. De természetesen előadások megtartására is alkalmassá válna így a terem. Ezek talán a legfontosabbak, de csinálni kellene egy irattárat, fel kell újítani az osztálytermeket is.

Mit tart tanár úr a nemzeti alaptantervről?

A nemzeti alaptanterven nyugszik a kerettanterv, míg a nemzeti alaptanterv egységeket próbált megfogalmazni, a kerettanterv tantárgyakra lebontva fogalmazza meg a követelményeket. Bizonyos szempontból jó a kerettanterv bevezetése, bár a tanárookra több munkát ró. A kerettanterv irányt mutató dokumentum. Mi az az ismeret, aminek biztosan benne kell lenni, s ennek függvényében meg kell fogalmazni a helyi tanterveket. Fontos jellemzője még, hogy meghatározza az óraszámokat is, és biztosítani igyekszik az iskolák közötti átjárhatóságot, azaz azt, hogy a tanuló nagyobb gondok nélkül tudjon iskolát változtatni, ha ez szükségessé válik valamilyen ok miatt. Be fogják vezetni a kétszintű érettségít, ami azt jelenti, hogy van egy középszint, és van egy emelt szintű érettségi. S ez az emelt szintű érettségi válthatja ki majd a felvételi vizsgát. Aki most indultak a kilencedik évfolyamon, így fognak majd érettségizni. Ami probléma lehet a kerettantervvel, hogy az óraszámok lecsökkentek, de felvételi és érettségi követelményrendszer most nem változott meg. Nyilván ez a változtatás még várat magára, hogy az összhang megteremtődjön.

ÚJ TANÁRAINK...

LEHOCZKY ERIKÁnak hívnak, idén szeptembertől tanítok olasz nyelvet az iskolában, jelenleg végzős hallgató vagyok a Pécsi Tudományegyetem olasz tanszékén. Örülök a lehetőségnek, hogy ebben az iskolában taníthatok, az első benyomásaim a diákokról nagyon kedvezőek voltak. Szeretném, ha jó kapcsolatunk a továbbiakban csak erősödne, hiszen sokáig szeretnék még itt tanítani.

PRÁZMÁRI ÉVA vagyok. Egerben születtem, és jelenleg is itt élek. Tavaly végeztem az Eszterházy Károly Főiskola matematika-számítástechnika szakán. Idén szeptembertől számítástechnikát tanítok ebben az iskolában a gimnáziumi osztályokban és az ötödéven. Szeptemberben megkezdtem tanulmányaimat az Eötvös Lóránd Tudományegyetem informatika szakán levelező tagozatán.

VARGÁNÉ KOPASZ RÉKA vagyok. Viszonylag korán, 8 éves koromban döntöttem el, hogy tanár leszek. Ezt a döntésem azóta sem bántam meg. Döntésemben szerepet játszott édesanyám példája, aki gyógypedagógus, illetve kiváló tanáraink a 2. sz. Gyakorló Iskolában és a Gárdonyi Géza Gimnáziumban. Az egyetem elvégzése után a Szentgyörgyi Albert Általános Iskolában tanítottam földrajzot. Gyermekeim - a 8 és fél éves Ábel és az 5 és fél éves Abigél - születése után az ÁNTSZ heves megyei intézetében kezdtem dolgozni laboratóriumi biológusként. Közben rájöttem, nem bírom elviselni, hogy nemzedékek nőnek fel anélkül, hogy nevelésükhöz bármi közöm lenne. Így ettől az évtől egykori gimnáziumomban tanítok, és ez nagyon nagy öröm számomra.

FEDICS MIKLÓS vagyok. 2000-ben végeztem az Eszterházy Károly Főiskola rajz - vizuális kommunikáció szakán. A tanítás mellett jelenleg is folytatok alkotótevékenységet, elsősorban festményeimmel, grafikáimmal veszek részt országos tárlatokon, kiállításokon.

NAGY MARIANN könyvtáros. A Dobó István Gimnáziumban érettségiztem. Mindig szerettem a könyveket, könyvtárakat, és igen korán elhatároztam, hogy könyvtáros leszek. Elképzelésem sikerült, számomra örömet jelent a könyvtár, és hivatásomnak tekintem.

Régóta foglalkozom Radnóti Miklós költészetével, szeretem a verseit. Ennek eredményeként a költőről készült könyvem a Petőfi Irodalmi Múzeum kiadásában jelent meg. Jelenleg angolul tanulok, és nagyon szeretek utazni.

Örömmel kezdtem a tanévet iskolánkban. Közel állnak hozzám a gyerekek, és bízom abban, hogy gyakran találkozunk a könyvtárban, s együtt fedezzük fel a könyvek csodálatos világát...

ORTUTAY PÉTER a becsületes nevem, és ungvári, kárpátaljai gyerek vagyok: Ez azt jelenti, hogy magyarnak születtem, de aztán átmenetileg, úgy negyven éven át, a nagy Szovjetunió „büszke polgára” lehettem. 1984-ben települtem vissza édesanyám szülővárosába, Budapestre. Diplomát még az ungvári egyetem angol nyelv- és irodalom szakán szereztem. Egyetemi doktori fokozatot viszont már az ELTE Bölcsészkarán angol nyelvészetből. Budapesten kezdtem tanítani az Arany János Gimnáziumban. Mielőtt tanár lettem volna, dolgoztam, mint újságíró, tolmács és fordító, és voltam szovjet katona is három évig, meg futballista. Aztán főiskolán tanító tanár Egerben, illetve előtte még Budapesten. A főiskoláról mentem nyugdíjba, 1998-ban. Három nagy fiam van. A legidősebb harminchárom éves. A legkisebb most honvéd, a középső Attila itt, a Gárdonyiban érettségizett. Két unokám is van: egy kisfiú és egy kislány.

AGYAGÁSI DEZSŐ történelem-ének-zene szakos tanár vagyok. Történelemtanári képesítésemet a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen szereztem, míg ének-zene stúdiumaimat az egri tanárképző főiskolán végeztem. A Gárdonyi Gimnáziumba – úgy érzem – „haza” érkeztem, mivel a 80-as években már majd 10 éven keresztül tanítottam. Érettségi vizsgaelnökként is többször megfordultam az intézetben. A középiskolás korosztály rendkívül közel áll hozzám, két fiam is nem régen érettségizett, ők ma már egyetemisták. Ebben a tanévben az ének-zene tantárgyat oktatom, remélem, inkább több mint kevesebb sikerrel.

NAGY GYULÁNÉ vagyok. Teológiai tanulmányaim befejeztével kapcsolódtam be a katekézisbe. Seregély érsek úr megbízásából 1994 óta az Eszterházy Károly Főiskolán hittanár szakos hallgatókat tanítok. Emellett a Ciszterci Gimnáziumban óraadó tanárként folytatom a hitoktatást.

.....

HÍREK, ESEMÉNYEK

A Petőfi Rádióban

2001. szeptember 8-án sugározta a Petőfi Rádió „Sulishow” műsorát. Még a tavalyi tanévben rögzített műsorban iskolánk „nevezetes” tanulói szólalhattak meg. Úgymint *Kaibás Gábor 12. A, Flaskay Mihály 12. K, Juhász Júlia 11.E, Antal Anett 10. A, Budai Ferenc 9. E osztályos* tanulók.

Iskolatörténeti kiállítás

2001. szeptember 21-én a „Kulturális örökség napjai, Magyarország 2001. szeptember 22-23” keretében a gimnáziumban „Iskolánk története 1689–1948” címmel kiállítás nyílt.

Az ünnepélyes megnyitón Fodor János igazgatóhelyettes úr köszöntötte a jelenlévőket, a megjelent vendégeket. Az iskolai kamarakórus Kovács Beáta tanárnő vezetésével elénekelte az Örömdát, Sata Bánfi Ágota elszavalta Remenyik Sándor Templom és iskola című versét, majd a kórus a „Kell még egy szó” című dalt énekelte el.

Az első emeleti folyón paravánokban és tablókban a több mint háromszáz évet megélt iskola „kincsei”-t tekinthette meg a közönség. Láthatóak voltak az első fellelhető évkönyvek fénymásolatai, az első érettségiző osztály (az 1851-52-es tanév) eredményei, kották, versek az 1860-as és '70-es évekből, fényképmásolatok 1902-ből, érettségi tablókép 1915-ből, fényképek és dokumentumok az 1930-as évekből. Statisztikai adatsorokat is böngészhetett a látogató a Szent Bernát Gimnázium éveiből, de megcsodálhatta a fizikai, a földrajzi és a biológiai szertár egy-egy muzeális darabját is. A kiállítás kapcsán az is kiderült, hogy a könyvtárunk egy aranybánya is lehetne, hiszen csodálatos és értékes könyvek rejtőztek eddig ott. Ezen könyvekből is sikerült néhány darabot bemutatni.

A csodák közül talán a legnagyobb, hogy évtizedes rejtőzködés után – a Szent Bernát templom sekrestyéjéből – visszakerülhetett az 1927-ben felszentelt iskola-zászló. A zászló gobelinteknikával készült oldalán „az ország integritásáért az Egyház az iskola és az állam együttműködését tárja elénk”, jelmondata: „In omnibus glorificetur Deus”. A másik oldalon a Rend, Magyarország és Eger városának címere látható „Szent Bernát Gimnázium, Eger” felirattal. A zászlót „özv. Kráhl Józsefné készítette, s öntetlen szeretettel adományozta az intézetnek. A jótéteményt, hogy szíve gyermekét nevelte az Alma Mater, e nagy jótéteménnyel viszonzta.”

A kiállítás céljáról Kovács Ottó tanár úr, a kiállítást rendezője megnyitójában a következőképpen szólt:

...„Lehet, hogy a fókuszba állított korszakokról is töredékes, néhol talán hiányos és homályos lesz az a kép, amely a látogatóban kialakul a kiállítás megtekintése során. Mentségemre szolgáljon, hogy több mint háromszáz éves iskola teljes történetének a bemutatása évek munkáját venné igénybe. Talán évről évre, szorgos munkával a hiányosságok még pótolhatók lesznek, lehetnek. Most csak a kezdeti lépések megtételére volt módom és lehetőségem....

Ha csupán egyes korszakokat, azokat is talán homályosan villantja fel a kiállítás, a maga szerény módján, joggal kérdezhetné bárki, hogy nem kellett volna-e várni még néhány évet, és egy teljesebb iskolatörténetet mutathatunk volna meg?

Én úgy gondolom, hogy nem.

Nem, mert a mai diákságban is kell, hogy tudatosuljon: azon ritka szerencsések közé tartoznak, akik történelmi falak közé járhatnak iskolába. Az iskola ebben a tanévben kezdte meg a 312. tanévet, és lassan kétszáz évesek lesznek azok a falak, amelyek naponta befogadnak minket. Ezek az adatok önmagukban is büszkévé kell, hogy tegyék a mai diákságot!

Nem várhattunk, mert a mai diákságnak is éreznie kell, hogy az a szellemiség, amely e falak között évszázadon keresztül jelen volt, és hatott; ma újra kopogtat, birtokba veszi jogos tulajdonát, beköltözött. De elevenen hatni csak akkor tud, ha a ma diákja szívvel és lélekkel azonosul azzal a szellemiséggel, amelynek alap gondolatát Szent Bernát így fogalmazta meg: „Csak égni, kevés; csak csillogni, hiúság. Lángolni és világítani – ez a tökéletesség!” Ebben az eszmeiségben kell, tehát hogy kezet fogjanak a hajdani

tanárok, és diákok a mai tanárokkal és diákokkal. Ahhoz, hogy e kézfogás megtörténjen, hogy egymásra találjon a múlt és a jelen, meg kellett teremteni ezt a kiállítást. Nem várhattunk.

S most már a mai diákok és tanárok szíven és lelkén, a mindennapok munkájában dől el, hogy megértették-e a kiállítás üzenetét.

VERSENYEREDMÉNYEK A 2000/2001. TANÉVBEN IV. rész

A Középiskolai Matematika Lapok országos pontversenyében a 2000/2001. tanévben kiemelkedő eredményt értek el a C-jelű matematika gyakorlatok megoldásában *Rábai Orsolya 9. B, Juhász Anikó 10. C, Rakamazi Richárd és Bessenyei András 12. C osztályos* tanulók. A B-jelű matematika feladatok versenyében *Rakamazi Richárd 12. C osztályos* tanuló ért el kiemelkedő eredményt. A felkészítő *Csák György* tanár úr volt.

ÍGY ÍRUNK MI

Servus – Szervusz!

Reggeli didergésbe burkolózva baktatunk kislánnyal az óvoda felé a Széchenyi utcán. Szemből csapatostul hömpölyögnek a gárdonyis diákok, tanárok.

Sok-sok évvel ezelőtt anyukám engem hozott végig ugyanezen az útvonalon, és nyomkodta a kezem, ha „köszönni kellett” – mert ő már tudta, amit akkor én még csak tanultam, hogy: azt úgy illik. Most én vagyok az anyuka, és én is nyomkodom Anna kezét. Csakhogy azóta azt is tudom már, hogy nemcsak azért, mert azt úgy illik... Harminc év alatt nem csupán én változtam meg. Azelőtt természetes volt az utcán a köszönés, egymás köszöntése: a fejbiccentés, a kalapemelés, a „tiszteletem XY úr/bácsi!”, a „kézcsókom”, és még sorolhatnám emlékeimet.

Ma csak nagy néha röppen fel egy-egy „csókolom”, „Jó reggelt!”, jobb esetben „Jó reggelt, tanárnő!”. Ezek mint jóleső napsugarak ülnek meg szívemen, - lám, van még, akivel egy helyre tartozunk.

Ótées gyermekem arra tanítom, hogy az összetartozás minimális kifejezési lehetősége, hogy nem megyek el az ismerősök mellett szó nélkül. Én valahányszor kimondom: „szervusz” – tudatom mélyén megmozdul valami, ami rokonságot tart a latin eredetivel: „servus humillius”, és töredékében bár, de mégiscsak átélhetem, hogy „szolgálni kívánlak”, mert csak így kerek a világ.

Nekünk, akik a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium polgárai vagyunk, fokozott felelősségünk van. Odafigyeléssel, pici lehetőségünk nyílik a reggelek (napok) szeretetteljesebb indítására (folytatására), ha az ismerős tekintetet megkeresve, határozottan köszöntjük egymást. Ajándékozzuk meg egymást és magunkat is azzal az örömmel, hogy nem mondunk le egymásról, merjük kimondani a napszaknak és alkalomnak megfelelően: „Jó reggelt kívánok!”, „Jó napot kívánok!”, „Szervusz!”

Bagi Emese tanárnő

Részese voltam egy igazi ásatásnak

A nyár elején hirdette meg az egri Dobó István Vármúzeum, hogy a karácsondi és a ludasi határban zajló ásatásaihoz munkásokat keres. Mivel a régészet, a régészek munkája, a múlt mindig is érdekelt, jelentkeztem. S így részese lettem egy igazi ásatásnak!

Mint ahogy a történelemlétkönyvben le volt írva, úgy elevenedett meg előttem a régészek munkája. Kijelölték a területet, s azon belül a 4×4-es hálót. A kijelölt területet rétegről rétegre nyestük le, aprólékosan, figyelmesen, hogy a régmúlt legapróbb részlete se kerülje el a figyelmet. Sokszor volt a munka nehéz és eredménytelen, mert nem találtunk semmilyen hasznosítható leletet. Mi a szerencsének és elődeinknek köszönhetően nem hiába aszaltuk magunkat a hőségben: kelta sírokat találtunk. Bronzkori leletek is kerültek elő a föld mélyéből. (A régész nagy feladata az, hogy a talált leletet meghatározza, korban azonosítsa. Nehéz pontosan megmondani a cserépedényről, hogy a milyen korban használták.)

Nagyon érdekes, hogy a kelta harcosokat legörbített kardokkal temették el, hogy ne jöjjenek vissza a túlvilágról. A cserépedényekben megkristályosodott mézet is találtunk. Szinte hihetetlen, hogy több ezer év óta megmaradtak a földben ezek a tárgyak! Arra is rájöttünk, hogy a sírokba virágot is tettek a halottak hamvai mellé. Meglepő volt az is, hogy már akkor is - 2500 éve – elhamvasztották a halottakat, a hamvakat pedig cserépedényben temették el. Az előkelők sírjaiban bronz övcsatot, fibulát - bronz ruhatüt -, fülbevalót, karperecet találtunk.

Nagyon örülök, hogy megismerhettem a régészek fáradtságos munkáját, s ezáltal saját tudásomat is gyarapíthattam.

Holló Albert 10. A oszt.

Egy természetvédelmi tábor élményei

A „Földtani Örökségünk Egyesület” minden évben pályázatot hirdet gimnazistáknak, melyben a természetvédelemmel és a geológiával kapcsolatos témákról várnak munkákat. A beküldött pályázatokat értékelik, és az első tíz helyezett felvételt nyer az ELTE geológus szakára. E tanulók a következő húsz helyezettel együtt részt vehetnek egy nyári „jutalomtáborban”.

Én „Üledékföldtani és rétegtani megfigyelések a novaji homokbányában” címmel írtam pályázatot. A 200 pályázó közül nem kerültem be az első tíz helyezett közé, de pályamunkámat három különdíjjal is jutalmazták, és meghívást kaptam a táborba. A Bükk Nemzeti Park rejteki kutatóháza várt bennünket, ifjú természetvédőket. Két húszágyas szobában volt a szállásunk, de tetszés szerint aludhattunk sátorban vagy a szabad ég alatt is.

Az első nap természetesen az ismerkedésé volt tréfás játékok keretében. Este a tábortűz mellett került sor a pályázat ünnepélyes díjkiosztására. A résztvevőket a szponzorok adományaikkal halmozták el: hátzsisakot, hálózsisakot, sátrat és sok más értékes és hasznos dolgot kaptunk.

Másnap egy kiadós gyalogtúra és egy elmés vetélkedő után már kellőképpen összeszoktunk ahhoz, hogy este a fáradtságunk ellenére is jól mulassunk a Bauxit együttes zenés-táncos mulatságán. Így aztán nagyokat aludtunk másnap a Rudabányára menő buszon, de megérkezve már frissen megtekintettük a „Rudapithecus Hungaricus” lelőhelyét, és érdeklődve hallgattuk a kutatók beszámolóját az ásatásokról. Az ebéd bográcsgulyás volt, majd megmártóztunk a bányatóban, és ásványokat is gyűjthettünk. Hazafelé benéztünk az ércbányászati múzeumba, és meglátogattuk az egri pincéket is. Korán lefeküdtünk, mert másnap kétnapos fennsíki túrára mentünk volna, ha nem zuhogott volna az eső. Az eső miatt csupán négyórás számháborúzást játszottunk, s ezen úgy eláztunk, hogy még másnap is csak a ruháinkat száríthattuk. Közben pihentünk és nagyokat beszélgettünk. Este azonban már a szabadtűzi palacsintasütő-versenyen, a gólyalábfutáson, a gyorsasági sátorverésen és a kötélhúzáson mulattunk sokat. Részt vehettünk egy „Legyen Ön is milliomos!” vetélkedőn is.

Számomra a legemlékezetesebb nap a hetedik volt, mert ekkor a zeolit és az opál birodalmában, a Zempléni-hegységben jártunk. Éjszaka pedig tájékozódási akadályversenyen vettünk részt. Az, aki nem ismerte a térképet és az iránytűt, már az első percekben elveszett, és csak a reggel talált haza. Ám az sem járt jobban, aki tudott ugyan tájékozódni, de rosszul oldotta meg a feladatokat, s így tévedt el. Volt olyan, aki a mocsárban hagyta az egyik cipőjét. Engem és csapatomat megkergetett egy vaddisznó.

Rendeztek még „rejteki olimpiát”, ahol tollasozás, focizás, pirosacsizás és számháborúzás volt műsoron. Előadást tartott a legérdekesebb kutatóútjairól dr. Juhász Árpád, az ismert geológus, sőt geológusnótákat és dalokat is tanított nekünk. Voltunk Lillafüreden, ahol megnéztük az Anna-barlangot, Miskolctapolcán, hol óriási fürdést rendeztünk. Volt még táncos, zenés búcsúest, és egy búcsúkirándulás, ahol a tábor környéki barlangokat, víznyelőket vettük szemügyre.

Ennyi emlékezetes program és felejthetetlen kilenc nap után hosszas és szomorú búcsúzkodás következett. A tábor véget ért, de azóta már volt két „utótalálkozó” Nyírmedpusztán és Pilismaróton. Úgy érzem, a táborozásokon tagja lettem egy nagy családnak, amelyet a természetvédelem ügye tart össze. A természetvédelem pedig minden embernek a szívügye kell, hogy legyen, mert a természet körbevesz minket, benne élünk, s rajtunk múlik, hogy milyenné tesszük, hogyan bánunk vele.

Busák Péter 13. K oszt.

Pyskaland, Duitsland, Alemania

Igen, ez mind Németország, legalábbis a csoporttársaim anyanyelvén. 2001 nyarán ugyanis az Izland, Hollandia, Bolívia, El Salvador, Argentína és Magyarország alkotta „Gruppe 8” (8-as csoport) négy hetes állami ösztöndíjat nyert Németországba. Ennek előzményeként a PAD-nak (Pedagógiai Cserediák Szolgálatnak) írtunk német pályázatot, s az első helyezetteket jutalmazták ezzel a jutalomúttal. S ezután nem maradt más dolgunk a csomagoláson és az izgalmon kívül, mint várni 2001. június 28-át, mellyel életünk talán eddigi legnagyobb élménye vette kezdetét.

Két világ határán

Már a repülőút alatt is próbára tették rátermettségünket, valamint tájékozódási képességeinket, mert az átszállásokat – amiből volt egy-kettő – teljesen egyedül kellett lebonyolítani. (Még jó, hogy akadt köztünk olyan, aki tudott németül.) A szervezéssel különben nem volt gond, hisz még arra is ügyeltek, hogy az egyes országok diákjai – a kísértést elkerülendő – csak más anyanyelvűekkel legyenek egy szobában, ezzel is biztosítva a német nyelv állandó használatát. Ez olyan „jól” sikerült, hogy a végén még németül álmodtunk, sőt mi, magyarok is németül beszéltünk egymással.

Az utazás két részre oszlott. Az első két héten Nürnbergben egy családnál laktunk, a második két hétben pedig végiglátogattuk – illetve megpróbáltuk végiglátogatni – Bonn, München, Berlin nevezetességeit.

De a legjobb az volt az így töltött időben, hogy olyan embereket ismerhettem meg (csoporton belül és kívül) a közös programok alatt, akikkel más körülmények között valószínűleg sohasem találkoztam volna; s olyan élményeket élhettünk át, mint hógolyózás nyár közepén Németország legmagasabb hegycsúcsán, a Zugspitzén, a közös „álldogálás a berlini falon”, vagy éppen a sátorozás a Brombachsee-nél.

Ahogy telt az idő, egyre inkább éreztük, hogy tényleg egy csoport, sőt egy csapat vagyunk, és hogy összeköt minket az a tény, hogy mindannyian idegenek voltunk Németországban, és a honvágy leküzdésében segít, ha nemcsak saját magunkkal vagyunk elfoglalva. Így megtanultunk odafigyelni, vigyázni másokra, sőt a legjobb tudásunk szerint segíteni is, ha kellett. Például a müncheni olimpia helyszínén, Halleban a jégpályán, amikor is majdnem mindenki először viselt korcsolyát a lábán. A hógolyózás izgalmasan pedig már teljesen eltűntek a nyelvi határok. Rengeteget beszélgettünk az élet szinte minden dolgáról, vagy éppen egy kiállított képről, történelmi dokumentumról. Az ilyen spontán beszélgetésekkel, vitákkal sokkal többet tanultunk egymásról és egymástól, mint ha lexikonokat bújtunk volna.

Sok társammal tartom a kapcsolatot e-mailen keresztül, így is lehetőséget teremtve arra, hogy tovább beszélgethessünk vagy éppen vitázzunk azokról, amit ott, Németországban láttunk. De azt is tudom, az a hely – „Deutschland” – nem pusztán nyelvgyakorlási lehetőségként marad emlékeink között, hanem összekapcsolódik a barátsággal, a másik megértésével, és azzal az érzéssel, hogy mindig lesz mit tanulni a másik embertől.

Koncsik Anita 12. D oszt.

Anyanyelvi tábor

2001. augusztus 21-től, immáron 20. alkalommal rendezték meg Győrött a hagyományos, Kazinczy Ferencről elnevezett anyanyelvi tábort, amelyre a magyar belföldi és határon túli diákokat várták. Idén is, mint már korábban 19 alkalommal, szép számmal gyűltek össze a Kazinczy Ferenc Gimnázium kollégiumában fiúk, lányok egyaránt. Ez az intézmény ad otthont az évente megrendezett Szép magyar beszéd versenynek is.

A program első ránézésre nagyon sűrűnek és fárasztónak tűnt. Minden nap 4-5 előadást hallottunk, és mind tömény nyelvtan... Többen is kételkedve álltak a programkiírás előtt: „Hát tényleg ez az, ami kell nekünk így nyár végére?” Ez kellett! Megtiszteltetés és felejthetetlen élmény volt hallgatni híres professzorok, Kazinczy-díjas tanárok előadásait, és élveztük is ezeket azért, mert mi magunk is részt vehettünk rajtuk. Játékos feladatokkal keltették fel figyelmünket, érdeklődésünket az adott téma iránt, így játszva tanultunk. Szívesen hallgattuk Kovács László tanár úr beszámolóját a kisebbségi nyelvhasználatról, aki Somorjáról, Szlovákiából érkezett hozzánk. Megtudtuk tőle, miért hívják náluk a mustárt korcsicának, a pótkocsit vlecskának a magyarok. Ismereteket szereztünk a helyes légzés- és beszédtechnika alapfeltételeiről, játszottunk a mondatokkal Kerekes Barnabás tanár úr segítségével, aki a „Beszélni nehéz” című rádióműsor vezetője. Tanultunk helyesen hangsúlyozni mondatokat, és hallhattunk olykor kacagató s olykor már fájdalmasan rossz mondattagolást egyes rádióműsorok vezetőitől, riportereitől, melyeket magunk javítottunk ki. Deme László professzor úr előadásában szó volt a szöveg értő és értető tolmácsolásának helyes megoldásairól „Szöveg és hangzás” címmel. Vadász Anna, szintén Kazinczy-díjas tanárnő retorikára és helyes nyelvhasználatra tanított minket. Más alkalommal képet kaptunk a beszéd és magatartás összefüggéseiről, a viselkedésről és a környezethez való alkalmazkodásról. Híres emberek szónoklataiba pillanhattunk bele, egy kicsit másképp, mint általában, a szavak titkát keresve...

Esténként a tábor vezetői szórakoztató programokat rendeztek nekünk. Gitárkísérettel énekeltük kedvenc dalainkat, kipróbálhattuk színészi, koncentrációs képességeinket, alkalmazva az előtte tanult beszédtechnikát. Különböző hangszínen beszéltünk, játszottunk a hangunkkal. Máskor rábaközi és dunántúli néptáncokat roptunk az udvaron késő éjszakáig, majd népdalokat énekeltünk. Egyik délután ellátogattunk Pannónhalmára is, az apátság épületeit látogathattuk végig. Számunkra a legérdekesebb a könyvtár volt. Külön megtiszteltetésnek vehettük, hogy lehetőséget kaptunk némely könyv közeli megtekintésére is. Óvatosan, félve és nagy izgalommal vettük kezünkbe a több száz éves, idő közben megsárgult könyveket. Eredetiben olvashattuk Kazinczy kézzel írott leveleit, belelapozhattunk helyesírásunk alapelveinek legelső nyomtatott kiadásába is. Hatalmas szótárat tekinthettünk meg. Ez mindannyiunk számára felejthetetlen élmény volt.

Utolsó nap megrendezték számunkra az „Édes anyanyelvünk” és a „Szép magyar beszéd” címet viselő versenyeket, amelyeken minden táborlakó részt vehetett, és kipróbálhatta képességeit, illetve gyakorolhatta a tanévben megrendezendő versenyekre. Búcsúestünkön izgalmas nyelvi vetélkedőn vehettünk részt, és a határon túli diáktársaink műsorát csodálhattuk. Ez a hét tele volt mesés élményekkel, kellemesen eltöltött napokkal, és örökké tartó barátságok köttettek a magyar nyelvet szerető és ápoló diákok között. Hiszen ez az, ami mindannyiunkban közös: az anyanyelv.

Zagyva Diána 12.D oszt.

DR. PATAKI VIDOR NYOMAI...

Száz éve született tudós tanárunkra emlékezünk

Pataki tanár úr egy kedves budai tanítványa, *dr. Pataky Barnabás* gyűjtötte össze nagy tisztelettel és hozzáértéssel tanár úr „nyomait”, – a róla szóló írásokat. Budai diáktársunkat mi egriek is jól ismerjük, hisz sokan megkaptuk tőle és örömmel olvastuk Pataki tanár úr Magyar Történelem könyvét, melyet fáradhatatlan szorgalommal ő gondozott, kiadott, terjeszt, s végez minden munkát, ami egy könyv életéhez szükséges.

Amit ez az írása sugall, nekünk egri öregdiákoknak is szól: tudós tanárainknak ne csak emlékét őrizzük szívünkben, hanem az írásait, az irodalomban és a tudományban továbbható munkájuk „nyomait” is gyűjtsük össze. Ehhez a munkához újságunk is szeretne segítséget nyújtani, arra kérve az egri öregdiákokat, hogy e téren ne restelljenek „tollat ragadni.”

Abban, hogy Vidor tanár úr bennünk nyomot hagyott, senki nem kételkedik, elég a különböző (főleg egri és budai) Fehér-Feketéket böngészni, hogy erről megbizonyosodjunk. Úgy gondoltam azonban, hogy az olvasmányaimban eddig talált „nyomokat” is érdemes csokorba gyűjteni, talán nem is annyira – jogos, de steril – nosztalgia igényünk kielégítésére, mint inkább egy összefoglalás elkezdésére. Ennek a végét sem látom, hiszen hasonló gyűjtemények más tanárainkról is elképzelhetők és indokoltak lehetnének, különös tekintettel a szemtanúk s a források számának vészes de törvényszerű apadására. Arról nem is beszélve, hogy az itt megemlített szemelvények biztosan nem merítik ki a Vidorra irodalmi művekben megemlékezők sorát. (Nekrológokról itt nem emlékezem, bár pl. a Műemlékvédelemben és a Vigiliában tartalmas, meleg megemlékezéseket lehetett találni.)

Az egyebek között régészeti tevékenységet is folytató *Zsolnay László* (*Hírünk és hamvunk*, Magvető, 1986) Vidorról, mint „néhai jeles barátjáról” emlékezik meg, amikor az egri múzeumi tevékenységének színhelyét idézi: „e ’múzeum’ tartozéka volt az egri vár és annak kazamatarendszere is, amelyet még a 30-as években tárt fel néhai jeles barátom, Pataki Vidor János, akkoriban egri cisztercita történelemtanár. És tanártársai meg az egri diákok” (568. old.)

A szintén meglehetősen kacskaringós pályafutású *Tardy Lajos*, aki élete egy időszakában tudományos dolgozatán munkálkodva bensőséges és hosszú kapcsolatot ápolt a levéltárak kutatótermeinek hangulatával (T. L. : *Szaggatott krónika*, Szépirodalmi, 1986, 333. sk. o.), e légkör illusztrálását olyan élénken s találóan írja le, hogy az ezekben a termekben tevékenykedők lefestésének idézését nem tudom megállni:

„Furcsa státusú társaság tagjai voltak ezek a tekintélyes külsejű, a tudás méltóságát és az igaz emberség

szerénység sugárzó, vajmi szegényesen öltözött férfiak: javarészt a feloszlott tanítórendek szerzetesei, egy-két protestáns lelkész és a Rabbiképző Intézet egykori professzora. Ezek a harcos ateizmus korszakában nem tartozhattak sem az Országos Levéltár, sem bármely más tudományos intézmény személyi állományába, s csupán az akkori főigazgató hallgatag jóváhagyásával, afféle ’free-lancer’-ek minőségében, névtelen közkatonaikként állhattak a nagyérdemű kutatók és intézetek rendelkezésére, a mérsékelnél sokkalta csekélyebb díjazás – inkább éhbérnek nevezném – ellenében. Csodálatra méltó latinisták voltak, művelt, széles látókörű tudósok, akiknél a latin nyelvtudásához az oly szükséges fordítói leleményesség és hatalmas paleográfiai gyakorlat járult. Nem volt olyan olvashatatlannak tetsző szöveg, amellyel meg ne birkóztak volna. S ha akadt volna mégis valami probléma, akkor a filológia mezején is megnyilvánuló ökumenikus szemlélet alapján a kérdést szépen megkonzultálták egymás között, és hibás döntés sohasem született

Ezek a névtelenség homályában dolgozó öreg klerikus filoszok ma már elképzelhetetlen mértékben járultak hozzá ahhoz, hogy még a sivár esztendőkből is megjelenhettek olyan művek, amelyeknek látható szerzői az ő közreműködésük nélkül soha meg nem birkóztak volna anyagi anyaggal, csak éppen fiatalságukkal járó felelősségükben megelégedtek, egy halkán elrebegett (helyesebben apró betűkkel műveik végére odanyomott) köszönet lerovásáról”.

No de van itt személyre szóló emlékezés is.

„Pataki János – cisztercita Hiláriusz vagyis Vidor atya – ugyanezt a tudományos gályamunkát végezte, de csak a nap egyik felében, délutánjait a kórházi nagybetegek, a haldoklók lelki erősítésének, a vigasztalásnak szentelte. Erről csak véletlen szereztem tudomást, hiszen a lelkek gondozója, a szellemnek hordozója még legtörődöttebb állapotában sem volt hajlandó másokkal meglátatni, hogy ő voltaképpen mindkét végén egyszerre lánggal lobogó égő gyertya. Eger várának feltárásában, szakirodalmi feldolgozásában elévülhetetlenek érdemei – ezt ma már mindenütt elismerik –, és mint tanár oly elevenen élt egykori tanítványai emlékezetében, hogy a teljes törvényesség beköszöntével eleget tehetett Amerikába szakadt hajdani diákjai meghívásának, akik repülőjegyet küldtek számára. S talán a hazatérés öröme..., talán a mások szolgálatában leélt élet megfáradtsága (vagy a kettő együtt) okozta, hogy a tengerentúlról visszaérkezve a Ferihegyi repülőtérre rosszul lett, alig később eltávozott tőlünk.”

(A kis ténybeli pontatlanságok mit sem vonnak le ezeknek az őszinte szavaknak az értékéből.)

Tudományos szempontból nehéz fajsúlyú megemlékezést tett közzé a nemrég elhunyt nagy Árpád-kori szakértő, *Györffy György* (*Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza* II. kötet, Akadémiai

Kiadó, 1987., 6. old.) kötete bevezetőjében (Vidor elhunytának évszáma nyilvánvalóan tévedés.)

„E helyütt emlékszem meg három elhunyt értékes munkatársamról, akik segítségének sokat köszönhetek. Pataki Vidor volt ciszterci tanár, jeles helytörténész (+1971) az Országos Levéltárban őrzött gyűjtemény (DI sorozat) kék cédulái alapján az 1000–1332. évekre a 97714. számig olyan segédletet készített számomra, amelynek segítségével a feldolgozandó évkör okleveleit kézbe vehettem, s bármely oklevélről van szó, mind a DI.-szám, mind a dátum alapján azonosítani tudom, ami a szövegkiadásokkal való egybevetésnél nélkülözhetetlen...”

Akiket Vidor történelemre tanított, valamennyien emlékezünk apró, névjegyformátumú céduláira, melyeket előadásai közben konzultált levett szemüveggel, hiszen az arra bolhabetűkkel írt szöveget másképpen elolvasni nemigen lehetett. Az ötvenes évek elején töltőtollam tintáját magam csináltam s erre egy látogatásom alkalmával Vidor felfigyelt, mert jó tintát akkoriban nehéz volt beszerezni, különösen ilyen „mikroírásra”, ezért – kérésére – csináltam neki is pár decit, amivel igen meg volt elégedve. Hát így segítheti a történelemtudomány haladását egy vegyész!

A legnagyobb meglepetést számomra azonban egy, kifejezetten véletlenül kezembe került könyv tartogatta: *Takács Miklós: A bélakúti/péterváradai ciszterci monostor*, Forum, Újvidék, 1989. Általam közelebről nem ismert szerző hatalmas irodalmi anyagra támaszkodva, nagy tudományos igényességgel, nagyrabecsülendő tömörséggel írja le ennek a ciszterci apátság történetét. Feldolgozott anyagában az általam ismert összes magyar ciszterci történetírókat meg lehet találni: Békefi Remig, Kalász Elek, Hervay Levente és természetesen Pataki Vidor. Róla így nyilatkozik: (7. o.)

„Az 1930-as években a ciszterci rend középkori történet megismerését egy forráskiadvány vitte előbbre. Joseph Canivez rendszerezve újraközölte a ciszterci Nagykáptalan határozatait. Ennek a magyarországi rendtartományra vonatkozó részeit Kalász Elek igyekezett munkáiba beleépíteni (Kalász Elek: Vázlatok a magyar földön 800 éves ciszterci rend múltjából. A ciszterci Rend bajai III. Béla Gimnáziumának 1942–43 évi évkönyve.) A Nagykáptalan több rendelkezései a bélakúti/péterváradai apátságra vonatkoztak. Ezek

jelentőségét elsőként Pataki Vidor ismerte fel. Ő 1942-ben jelentette meg azon tanulmányát, amely címével ellentétben nemcsak a bélakúti/péterváradai apátság kelenföldi grangiájának a történetét tárgyalja, hanem az apátságról is alapos elemzést nyújt. (Pataki Vidor: A péterváradai ciszterciek a középkori Kelenföldön. A ciszterci Rend budapesti Szent Imre Gimnáziumának évkönyve. 1941–42.) Túlzás nélkül állítható, hogy e mű a monostor történetének legrészletesebb és legpontosabb feldolgozása. Egyetlen hátránya, hogy egy gimnázium évkönyvében jelent meg, és talán ez is oka annak, hogy létezéséről számos kutató nem tud. 1984-ben adták ki Hervay L. Ferenc latin nyelvű repertóriumát a ciszterciek magyarországi monostorairól (Hervay L. Ferenc: Repetorium historicum ordinis Cisterciensis in Hungaria. Bibliotheca Cistreciensis 7, Roma 1984). E könyv egy külön fejezete tárgyalja a bélakúti/péterváradai monostort. A mű írója magállapításaiban nagyjából a Pataki Vidor által kijelölt úton halad.”

Poppe Kornél (Buda 1948) hívta fel figyelmemet *Gerő László* (szerk.) *Várépítészetünk* (Műszaki, Bp., 1975) c. munkára, melynek első fejezetét éppen a főszerkesztő írta A magyar várépítés kialakulása a honfoglalás korától – címmel. Itt – röviden – arról van szó, hogy Soós E. 1912-ben írt könyvében elsőnek kísérelte meg a hazai várfejlesztés jellemzését. Ezt utána helyesen csak Pataki Vidor tökéletesítette 1932-es munkájában, melyhez Gerő csak annyit fűz: „megállapításait mi is elfogadtuk” (38. old. 6. jegyzet)

Pataki Vidor munkásságának irodalomjegyzékét *Hervay Ferenc Levente* OCist foglalta össze, mely „Az egri vár híradója” 1975. 11. számában látott napvilágot.

Valószínűnek tartom, hogy Vidor munkájával és személyével más irodalmi munkákban is foglalkoztak. Mindenesetre egy ilyen személyi és tudományos tulajdonságokkal rendelkező egyén igazán megérdemelné, hogy nyomaival mindkét vonalon arra megfelelőbben felkészültek (akár rendtársai) tovább foglalkozzanak.

Ez a legkevesebb, amivel – személyes emlékeink ápolásán kívül – Neki tartozunk.

(Dr. Pataky Barnabás Buda 1948)

hírek...hírek...hírek...

- **AZ EGYKORI CIKÁDORON** – a mai Bátaszéken – Magyarország első ciszterci monostortemplomának nemrég feltárt alapjait áldotta meg *Mayer Miklós* pécsi püspök augusztus 17-én. Az egész napos ünnepi program szent misével kezdődött, melyet *Maurus Esteva*, a ciszterci rend generális apátja celebrált *Kerekes Károly* ny. zirci apát kíséretében. A szentbeszédet *Zakar Polikárp* zirci főapát mondta. Az ünnepségen részt vettek a zirci apátság és a rendházak szerzetesei, Heiligenkreutz apátja és szerzetesei.

Részletek Polikárp főapátúr szentbeszédéből:

Az 1941/42-es év a ciszterci gimnáziumokban a háború ellenére ünnepi év volt: Cikádor alapításának 800. évfordulóját ünnepelte minden magyar ciszterci diák. Ahogy akkor mondtuk: A magyar földön 800 éves a Ciszterci Rend. Én a bajai cisztercieknél akkor második gimnazista voltam, és minden nagyon szép, jó és felemelő volt

de az volt a gondunk és bajunk, hogy senki sem merete biztonsággal kimondani, hogy hol is van pontosan az a cikádori monostor. Békefi Remig, mint zirci apát – negyedik elődöm – már 1894-ben az oklevelek alapján bizonyította, hogy Cikádor azonos a mai Bátaszékkal, de sokakban tovább élt a hiedelem, hogy talán mégsem így állnak a dolgok, és bizony sok, a magyar ciszterciekkel foglalkozó könyv bizonytalankodott ebben a kérdésben. Dr. Valter Ilona ásatásai 1994-ben, amiben nekem is, akkori generális apátnak valami része volt, kimondták a végső szót. Amit pedig a ránk maradt oklevelekből Cikádorról meg lehet tudni – mindent, vagy majdnem mindent – Sümegi József igazgató úr írta meg a Bátaszékről szóló könyvében.

Cikádor első szerzetesei Heiligenkreutzból jöttek, és a ma itt van Heiligenkreutz apátja 24 szerzetesével. Az 1134-ben alapított Heiligenkreutz ma egy virágzó apátság, azzal a sajátsággal, hogy 867. évét éli, gyakorlatilag megszakítás nélkül. Ott nem pusztított el mindent a tatár és a török, még ha az oroszok tettek is némi kárt. De a 866 éve alapított apátság, kezdetben szegény volt, ugyanakkor sok volt a hivatás, kevés a termőföld, és igen érthető, hogy új apátságokat alapított – 8 év alatt hármát –, harmadikként Cikádort. Az 1142-ben, 44 évvel az első ciszterci monostor alapítása után, Cikádor a 174. ciszterci monostor az apátságok kronológiai jegyzékében.

A XII. század derekán az egyik krónikaíró azt mondta – kis túlzással –, hogy a világ egy szép pillanatban arra ébredt, hogy ciszterci lett...

- **SZENT BERNÁT ÜNNEPE ZIRCEN** – Nagyboldogasszony hetében két ünnepe is volt a Rendnek: augusztus 15-én *Keszthelyi Ferenc Jeromos* OCist, váci megyéspüspök szentelte pappá *Kéri Atanáz*t. 18-án amikor Szent Bernát ünnepét tartották *Gyurczy Tibor Kamill* öltözött be novíciusnak, *Tóth Anasztáz* pedig letette első, egy évre szóló fogadalmát. Ugyanekkor újította meg fogadalmát *Czécs Dániel*, *Pop (Pap) István*, *Wirt József*, *Kondor Harding* és *Vizi Tamás*. E napon ünnepelte pappá szentelésének ötvenedik évfordulóját *Keszthelyi Miklós Vazul* zirci plébános, *Bácskai Sándor Keve* bajai házfőnök és *Arató Miklós Orbán* pécsi házfőnök. (Uj Ember)

- **A CISZTERCI RENDRŐL**, a Zirci kongregációról és a ciszterci iskolákról olvashatjuk Polikárp főapátúr sorait a *Budai FehérFekete Veni Sancte*-i számában. – A Ciszterci Rend 2000 szeptemberében tartotta szokásos ötévenkénti generális káptalanját Rómában. Ez volt az első alkalom, hogy az apátnők és néhány nővér teljes szavazati joggal vehetett részt a generális káptalanon. Az apátnők és néhány delegáta a káptalan tagjainak számát megduplázták: 123 szavazati joggal rendelkező tagot hívtak meg, akik közül 112 jelen is volt.

A káptalanon nem mondták meg hogy pontosan hányan is vagyunk a Rendben, noha világos, hogy Vietnamból kivéve kevés a hivatás és a monostorok létszáma csökken. Nagy problémával küszködnek a belgiumi, holland, cseh és egyes spanyol monostorok. A Ciszterci Rend jelenleg tizennégy kongregációból áll.

A Zirci kongregáció ma három apátságból áll: Zirc, Dallas (1961-ben lett önálló jogú perjelség, 1963-ban apátság) és a női ciszterci Kismaros (1987-ben lett önálló perjelség a Ciszterci Rendbe inkorporálva, 1993-ban lett apátság és 1996-ban lett a Zirci kongregáció tagja). Az érdi Regina Mundi női ciszterci monostort 1965-ben kebelezte be a Szentszék közvetlenül a Ciszterci Rendbe és továbbra is a generális apát közvetlen jurisdikciója alá tartozik.

A Zirci Apátságban jelenleg 51 fogadalmas tagja van és egy novíciusa, de négy atya Dallasban él – olvashatjuk Polikárp főapátúr 2001. augusztus 4-én adott tájékoztatásában.

A 48 Magyarországon élő rendtagból 40 pap (kettő püspök), 7 ideiglenes fogadalmas, 1 novícius.

Korban 90 felett van 3 atya, 81 és 90 között 8, 71 és 80 között 18, 61 és 70 között 8, majd jön egy 32 éves lyuk, 31 és 40 között van 6 rendtag, 21 és 30 között pedig 9. Bizony nagyon kell imádkozni sok és jó hivatásért.

Iskoláinkban és kollégiumainkban összesen 3699 diák tanul:

Buda 842 diák	Eger gimn. 902 és koll. 150 diák	Pécs gimn. és koll. 927 diák	Székesfehérvár 878 diák
----------------------	---	-------------------------------------	--------------------------------

- **KÁDÁR ISTVÁN** USA-ban élő, 1948-ban érettségizett diáktársunk az amerikai Szabad Magyar Újságírók Szövetsége millenniumi pályázatán I. díjat nyert „*Szent István jelképei*” c. írásával. Szeretettel gratulálunk!

- **A SZÉPÜLŐ EGER** és kis szépséghibái – címmel beszámoló olvashattuk a *Magyar Nemzet* augusztus 25-i számában *Bőjthe Tamás* (1949) diáktársunk tollából. Mi, egri öregdiákok, megkülönböztetett figyelemmel kísérjük kedves diákvárosunkról szóló híradásokat és örülünk, ha fejlődéséről, szépüléséről kapunk hírt, különösen, ha azt egy jó tollú diáktársunktól származik.

- **HÚSVÉTI SÁNDOR** Kanadában élő, 1945-ban érettségizett diáktársunk fametszetét, kerámiáját, érmeit láthattuk Budapesten a „Kanadai Magyarok Művészete” kiállításán a Magyarok Házában. Orvosi hivatása mellett gyakorolt művészi tevékenységéről már többször is hallottunk, s most örömmel láttuk itthon is a millennium tiszteletére rendezett reprezentatív bemutatón. Gratulálunk a sokágú és jó ízléssel készült munkáihoz!

- **DR. THUMMERER FERENC** (1953) diáktársunk „*Az Eger város egészségügyéért*”- kitüntetésben részesült augusztus 20-án, melyhez mi is gratulálunk!

• **DR. SZIKLAY ÁRPÁDRÓL** (1903–1976) olvashattunk visszaemlékezést Hevesmegyei Hírlap 2001. július 28-i számában, halálának negyedszázados évfordulóján. Négy évtizeden át szolgálta városát, mi pedig mint kedves és jó kedélyű tanárunkat ismertük. 1940-től az államosításig volt az egészségtan tanára és iskolaorvos gimnáziumunkban. A Szent Bernát templomban július 28-án, halála évfordulóján misét mutattak be lelkiüdvéért.

• **DR. KOVÁCS JENŐ** állami díjas erdőmérnök, címzetes egyetemi tanár 1949-ben érettségizett diáktársunk augusztus 20-án az Országházban vette át a *Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje* kitüntetését, amelyet az erdőgazdálkodás, az erdészet műszaki fejlesztése terén végzett, nemzetközileg is nagyrabecsült tevékenységéért valamint a természetvédelmi területek kialakításában játszott meghatározó szerepéért kapott.

Ez év szeptemberében pedig a Nyugat-Magyarországi Egyetem rektora és az erdőmérnöki kar dékánja az Erdőmérnöki Karon végzett oktatási valamint szakirodalmi tevékenységének elismeréseként a *Tiszteletbeli Egyetemi Doktor* címet adományozta részére. A magas kitüntetések elnyeréséhez mi is szeretettel gratulálunk.

• **SZÉKELY GYÖRGY** akadémikusnak, 1944-ben érettségizett diáktársunknak. nemrégiben jelent meg az idegrendszer működését új szemléletben magyarázó összefoglaló műve a Brain Research Bulletin nevű nemzetközi folyóiratban „An Approach to the Complexity of the Brain” címmel.

Talán érdekes lehet, ha közre adjuk diáktársunk feleségétől – dr. Fuxreiter Margittól – kapott tájékoztatást e munkáról: „A dolgozat rövid, ismeretterjesztő összefoglalásának a megértéséhez tudnunk kell, hogy az általános elképzelés szerint, ha egy érző inger az érző idegen ingerületet kelt, ez bejut az agyba és reflexet vált ki. Ilyen reflexek összekapcsolódásából áll az agy működése. Az összerendezett működésnek feltétele, hogy az ingerület mindig a megfelelő helyen váltsa ki a reflexet. Az agyban $5-6 \times 10^{10}$ idegsejt található, ami mintegy $5-6 \times 10^{14}$ ingerület átadási lehetőséget jelent. Ilyen bőség mellett mi a valószínűsége annak, hogy az ingerület mindig a megfelelő helyen adódik át?

Ennek a kérdésnek a megválaszolásával foglalkozik a dolgozat, a neves amerikai közgazdász Herbert Simon komplex rendszerekre vonatkozó elvét alkalmazva az agy szerkezetére. Levezethető, hogy komplex hierarchikus rendszerek szelektív próba-szerencse útján keletkeznek. A szelektivitás lényeges elem, mert komplex rendszerben információt támaszt, vagy növel (pl. barkohba játék). Egy adott rendszer keletkezésének vizsgálatánál fontos a szelektivitás forrásainak megkeresése. Ezek általában feedback jelzések lehetnek a próba-szerencse folyamatáról és a korábban megszerzett ismeretek. Kimutatható, hogy komplex hierarchikus rendszerek lebonthatóak, továbbá, hogy az alrendszerek magatartása rövidtávon (térben, időben) egymástól független. Hosszú távon az alrendszerek összesített átlagos (aggregáta) módon hatnak egymásra. Ilyen kölcsönhatásokban a részletek jelentős információvesztés nélkül elhanyagolhatók. Egy ilyen rendszer a realitást jól megközelíthető módon leírható a kölcsönhatások csupán töredékének figyelembe vételével.

Számos kísérletes anyagon a dolgozat bemutatja, hogy az agy komplex hierarchikus rendszernek tekinthető, ami (és ez fontos) alrendszerekre bontható és az alrendszerek között aggregáta interakció van. Tehát az egész reflex-elmélet nem igaz, a reflexek kísérleti asztalon talált műtermékek. A szelekció forrásai közül kidolgozza a külső és belső feedback jelentőségét, a korábbi ismeretek, tanulás hatását, az idegrendszer plaszticitásának szerepét és az egyes idegsejtek jellegzetes alakjának a fontosságát az idegi organizáció kialakításában. Az agy makroszkópos formája genetikai irányítás alatt alakul ki, és ezen belül a számtalan kapcsolat (ingerületek kölcsönhatása) szelektív próba-szerencse útján szerveződik. Röviden: az agy önorganizálódó komplex hierarchikus rendszer.”

• **KÖSZÖNET A NAGYLELKŰ ADOMÁNYOKÉRT!** – Diákszövetségünket támogatták adományukkal: **Gödl Károly** (1951) Koblenz, Németország **5000 Ft**, **Györy Iván** (1947) Ansonia, CT USA **100 \$**

H A L O T T A I N K

Ács Antal Kajetán OCist, székesfehérvári házfőnök életének 83. évében elhunyt. Szeptember 3-án a székesfehérvári ciszterci templom kriptájában helyezték örök nyugalomra.

Diáktársaink, akiknek halálhíréről értesültünk:

Bordás György (1953) – Budapest

Dr. Veszprémy Dezső (1936) – Budapest

Dr. Szabó Nándor (1941) – Budapest

Forenszki József (1944) – Hort–Gyöngyös

Németi Viktor (1944) – Agárd

Kenderessy István (1941) – Le Mans, Franciaország

Requiescant in pace!

Ha közölnivalód lenne, légy szíves írd meg vagy telefonáljál Tóth Kamill, 3300 Eger, Vallon u. 33. tel.:(36) 429 642 ill.

Oláh Gyula, 1114 Budapest, Bartók Béla út 25. III. 5/A tel.:(1) 386 2295 vagy E-mail: olah@hbc.hu– címére.

Az Egri FEHÉR/FEKETE 2001. Veni Sancte-i számát Oláh Gyula, a „Színés”-et Kovács Ottó állította össze.